

รายงานการวิจัย เรื่อง

การพัฒนาคุณภาพผลการเรียนรู้วิชาศิลปะเรื่องการจัด
องค์ประกอบศิลปะ
โดยใช้กระบวนการกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ของ
อาจารย์ภาวิณี ไสระเวช

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

คำนำ

การศึกษาควรพัฒนา กระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพโดยการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถ ทาวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษา การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ(ทัศนศิลป์) คือ พัฒนาให้ผู้เรียนมี ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่ การพัฒนาสิ่งแวดล้อม มุ่งพัฒนาให้เกิดทักษะวิธีการทางศิลปะ เห็นคุณค่างานศิลปะที่เป็นมรดกทาง วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล ชื่นชม ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน การพัฒนา คุณภาพวิชาศิลปะ การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและนำ กระบวนการจัดการเรียนการสอนไปสู่การปฏิบัติ และผลสัมฤทธิ์ที่เกิดจากการสอน โดยใช้กระบวนการกลุ่ม การใช้การเรียนการสอนแบบเรียนร่วม

ดังนั้นกระบวนการพัฒนางานวิจัยในชั้นเรียน หรือการพัฒนาการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้กำหนด แนวทางการดำเนินการตามกระบวนการพัฒนาคุณภาพตามกระบวนการ แนวคิดทฤษฎี วงจรเดมมิง (PDCA or Deming Cycle) มาพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ โดยใช้ให้เกิดคุณภาพและเกิดการพัฒนารู้อย่างนักเรียนโดยเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น กระบวนการกลุ่ม เพราะทักษะการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ตรงตามเป้าหมายของหลักสูตร

การพัฒนาคุณภาพผลการเรียนรู้วิชาศิลปะเรื่องการจัดองค์ประกอบศิลปะ โดยใช้กระบวนการ กลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ได้ด้วยความ ร่วมมือและ การอนุเคราะห์จากหลายฝ่าย ตั้งแต่ผู้บริหารโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อาจารย์กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ นักเรียน ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล เวลา และให้คำแนะนำใน การพัฒนาและแก้ไขปัญหาในครั้งนี้ ผู้รายงานขอขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

อาจารย์ภาวิณี โสระเวช

สารบัญ

ปัญหาและขอบเขตของปัญหา	Error! Bookmark not defined.
ปัญหาที่เกิดขึ้น	Error! Bookmark not defined.
จุดประสงค์ในการแก้ไขและพัฒนา.....	Error! Bookmark not defined.
ขอบเขตของปัญหา.....	Error! Bookmark not defined.
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	Error! Bookmark not defined.
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	Error! Bookmark not defined.
รูปแบบ เทคนิค วิธีการแก้ปัญหาหรือพัฒนา.....	Error! Bookmark not defined.
รูปแบบที่ใช้ในการพัฒนา	Error! Bookmark not defined.
ระยะเวลาที่ใช้ในการพัฒนา	Error! Bookmark not defined.
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	Error! Bookmark not defined.
วิธีการสร้างเครื่องมือ.....	Error! Bookmark not defined.
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการพัฒนา.....	Error! Bookmark not defined.
การนำรูปแบบเทคนิควิธีการแก้ปัญหาหรือพัฒนาไปใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาและผลที่เกิดขึ้น	Error! Bookmark not defined.
การวิเคราะห์ข้อมูล/สถิติที่ใช้ในการวิจัย	Error! Bookmark not defined.
ผลการวิจัย.....	Error! Bookmark not defined.
อภิปรายผล.....	Error! Bookmark not defined.
ข้อเสนอเชิงนโยบายในการแก้ปัญหาและพัฒนาในอนาคต.....	Error! Bookmark not defined.
บรรณานุกรม.....	Error! Bookmark not defined.
ภาคผนวก.....	Error! Bookmark not defined.
ภาคผนวก 1 แบบสอบถามผลการใช้แรงเสริมทางบวกที่มีผลต่อการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2558	Error! Bookmark not defined.
ภาคผนวก 2 แบบบันทึกการอ่าน	Error! Bookmark not defined.
ภาคผนวก 3 ภาพประกอบการศึกษาผลการใช้แรงเสริมทางบวกที่มีผลต่อการส่งเสริม นิสัยรักการอ่าน.....	Error! Bookmark not defined.
ภาคผนวก 4 ตัวอย่างผลงานนักเรียนที่ทำแบบบันทึกการอ่านเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	51

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 แสดงผลการตอบแบบสอบถามของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
โดยการหาค่าเฉลี่ย และเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมิน...Error! Bookmark
not defined.

ตารางที่ 2 แสดงผลการตอบแบบสอบถามของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
โดยใช้ค่าร้อยละ..... Error! Bookmark not defined.

การพัฒนาคุณภาพผลการเรียนรู้วิชาศิลปะเรื่องการจัดองค์ประกอบศิลปะ
โดยใช้กระบวนการกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
นางสาว ภาวิณี ไสระเวช
สังกัดโรงเรียนสาธิตฯ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่องการจัดองค์ประกอบศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยใช้การเรียนรู้กระบวนการกลุ่ม จำนวน 87 คน และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่

1. แผนการจัดการเรียนเพื่อพัฒนาทักษะในการทำงานกลุ่ม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษา ปีที่5 จำนวน 2 แผน ใช้เวลาสอน 4 ชั่วโมง
2. แบบประเมินทักษะในการทำงานกลุ่ม
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 30 ข้อ และใบงาน เรื่อง การจัดองค์ประกอบศิลปะ

ผลการศึกษาปรากฏว่า การเรียนแบบกระบวนการกลุ่มทำให้นักเรียน มีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น มีทักษะในการแสดงออกในการเรียนรู้ การแสดงออกทางด้านผลงานศิลปะมีความหลากหลายมากขึ้น ทำให้ผลการทดสอบหลังการเรียนแบบกระบวนการกลุ่มได้คะแนนเพิ่มสูงขึ้น นักเรียนเกิดการพัฒนาคุณภาพในการเรียนรู้วิชาศิลปะ เรื่องการจัดองค์ประกอบศิลปะ

คำสำคัญ

โรงเรียน/หลักสูตร/กระบวนการจัดการเรียนการสอน/นักเรียน/อาจารย์

ปัญหาและขอบเขตของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษา ไว้ในมาตรา 6 ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นมีความสุขมาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้พัฒนาองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมชาติ 2542 : 5 -12) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24 และมาตรา 30 ได้ให้ความสำคัญกับการนำการวิจัยไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยกำหนดให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้ ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมสื่อการเรียนการสอนและสิ่งความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ นอกจากนี้สถาน ศึกษาควรพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพโดยการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถทาวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดีมีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทยเห็นคุณค่าของตนเองมีวินัยในตนเอง มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ โดยมีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นข้อกำหนด คุณภาพของผู้เรียน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการและคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม (กระทรวงศึกษาธิการ 2544 : 4) และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ(ทัศนศิลป์) คือ พัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม มุ่งพัฒนาให้เกิดทักษะวิธีการทางศิลปะ เห็นคุณค่างานศิลปะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล ชื่นชม ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน การพัฒนาคุณภาพวิชาศิลปะ ทฤษฎีศิลปะเพื่อไปใช้ในการสร้างงานศิลปะ เทคนิคและขั้นตอนการวาดภาพ วัสดุอุปกรณ์ การจัดองค์ประกอบการวาดภาพ การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและนำกระบวนการจัดการเรียนการสอนไปสู่การปฏิบัติ และผลสัมฤทธิ์ที่เกิดจากการสอน โดยใช้กระบวนการกลุ่ม การใช้การเรียนการสอนแบบเรียนร่วม (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ 2544 : 14) ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนเน้นนักเรียนเป็นจุดศูนย์กลางของการเรียนรู้ โดยจัดนักเรียนอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มใหญ่มีกระบวนการทำงานกลุ่มแบบทุกคนร่วมมือกันนักเรียนแต่ละคนในกลุ่มมีความสามารถที่แตกต่างกันและมีบทบาทที่ชัดเจนในการเรียนหรือการทำกิจกรรมอย่างเท่าเทียมกัน และได้เรียนรู้ไปพร้อมกันมีการหมุนเวียนเปลี่ยนบทบาทหน้าที่กันภายในกลุ่ม มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างแท้จริงสมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ตรวจสอบผลงานขณะเดียวกันก็ต้องช่วยกันรับผิดชอบการเรียนรู้ในงานทุกขั้นตอนของสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งนักเรียนจะบรรลุถึงเป้าหมายของการเรียนรู้ได้ก็ต่อเมื่อสมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่มบรรลุเป้าหมายเช่นเดียวกัน ดังนั้นนักเรียนจึงต้องช่วยเหลือพึ่งพาและสนับสนุนเพื่อนๆทุกคนใน กลุ่มให้ประสบผลสำเร็จและบรรลุเป้าหมายร่วมกันผู้เรียนจะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยเหลือซึ่งกันและกันและรับผิดชอบการทำงานของตนเองเท่าๆกับรับผิดชอบ

การทำงานกลุ่ม สามารถพัฒนาคุณภาพนักเรียน สอดคล้องกับการพัฒนานักเรียนให้เข้าสู่ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาซึ่งปัจจุบันมีความจำเป็นอย่างมาก การพัฒนาคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เป็นการเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตรงตามเป้าหมายของหลักสูตร การจัดกิจกรรมเรียนรู้ที่สามารถกระตุ้นพัฒนาการ ทักษะความชำนาญในการเรียนมีความสำคัญอย่างมากในวิชาศิลปะ กระบวนการสร้างองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน จัดได้ว่าเป็นประโยชน์อย่างมากในระบบการจัดการศึกษาในปัจจุบัน การวางแผนการจัดการกระบวนการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น สามารถตอบสนองความต้องการด้านคุณภาพให้สอดคล้องมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานกับมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายใน สามารถเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้มาตรฐานการเรียนรู้ ตามมาตรฐานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมาตรฐานด้านการจัดการศึกษา งานวิจัยนี้ส่งเสริมมาตรฐาน ด้านการจัดการเรียนการสอนอย่างชัดเจน ในการสร้างคุณภาพให้เกิดขึ้นกับโรงเรียน โดยใช้แนวคิดทฤษฎี วงจรเดมมิง (PDCA or Deming Cycle) มาพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปะให้เกิดคุณภาพและเกิดการพัฒนารเรียนรู้ของนักเรียนโดยเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น โดยนำเอาขั้นตอนของการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) โดยนำกระบวนการหรือวงจรพัฒนาคุณภาพ (PDCA) จึงเรียกว่าวงจร (Deming) วงจร PDCA ประกอบด้วย ขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1. วางแผน (Plan-P) 2. การปฏิบัติ (Do-D) 3. ตรวจสอบ (Check-C) 4. การปรับปรุงแก้ไข (Action-A) มาพัฒนาคุณภาพผลการเรียนรู้วิชาศิลปะเรื่องการจัดองค์ประกอบศิลปะโดยใช้กระบวนการกลุ่มของนักเรียน ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ดังนั้นกระบวนการพัฒนางานวิจัยในชั้นเรียน หรือการพัฒนาการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการดำเนินการตามกระบวนการพัฒนาคุณภาพตามกระบวนการ แนวคิดทฤษฎี วงจรเดมมิง (PDCA or Deming Cycle) มาพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ โดยใช้ให้เกิดคุณภาพและเกิดการพัฒนารเรียนรู้ของนักเรียนโดยเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น กระบวนการกลุ่ม โดยนำเอาขั้นตอนของการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) โดยนำกระบวนการหรือ ประกอบด้วย ขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1. วางแผน (Plan-P) 2. การปฏิบัติ (Do-D) 3. ตรวจสอบ (Check-C) 4. การปรับปรุงแก้ไข (Action-A) มาสร้างมาตรฐานกระบวนการ มาพัฒนาคุณภาพผลการเรียนรู้วิชาศิลปะเรื่องการจัดองค์ประกอบศิลปะโดยใช้กระบวนการกลุ่มของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เพราะทักษะการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตรงตามเป้าหมายของหลักสูตร จึงเป็นที่มาของการทำวิจัยในครั้งนี้

วัตถุประสงค์ในการแก้ไขและพัฒนา

เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ วิชาศิลปะเรื่องการจัดองค์ประกอบศิลปะโดยใช้กระบวนการกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ขอบเขตของปัญหา

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 87 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

2. ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยกระบวนการกลุ่ม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะในการทำงานกลุ่มและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

นิยามศัพท์เฉพาะ

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

หลักสูตร หมายถึง หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สาระการเรียนรู้ศิลปะ ทักษะศิลป์

กระบวนการจัดการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบกระบวนการกลุ่ม ในวิชาศิลปะ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5

นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

อาจารย์ หมายถึง อาจารย์โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เกิดการพัฒนาด้าน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ วิชาศิลปะ เรื่องการจัดองค์ประกอบศิลปะโดยใช้กระบวนการกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา สูงขึ้น

รูปแบบ เทคนิค วิธีการแก้ปัญหาหรือพัฒนา

รูปแบบที่ใช้ในการพัฒนา

สร้างแผนการจัดการเรียนเพื่อพัฒนาทักษะในการทำงานกลุ่ม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษา ปีที่5 จำนวน 2 แผน ใช้เวลาสอน 4 ชั่วโมง โดยใช้แบบฝึกเรื่องการจัดองค์ประกอบศิลปะ โดยใช้กระบวนการกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ระยะเวลาที่ใช้ในการพัฒนา

ระยะเวลาในการทดลองดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 (ระหว่างเดือน พฤศจิกายน – ธันวาคม) ใช้เวลา 4 สัปดาห์ๆ ละ 1 ชั่วโมงรวม 4 ชั่วโมง

ระยะเวลาทำการวิจัยและแผนงานดำเนินงาน

ตารางแผนระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตารางแสดงแผนการวิจัย กิจกรรม	สิงหาคม	กันยายน	ตุลาคม	พฤศจิกายน	ธันวาคม	มกราคม 60	กุมภาพันธ์
1. กำหนดปัญหาการวิจัย	←→						
2. ออกแบบการวิจัย	←→		→				
3. กำหนดกลุ่มตัวอย่าง	←→	→					
4. เก็บรวบรวมข้อมูล		←		→			
5. วิเคราะห์ข้อมูล				←→	→		
6. สรุปข้อมูล				←→	→		
7. ตีความหมายของข้อมูล					←→	→	
8. เขียนรายงานวิจัย					←	→	→
9. การเผยแพร่ผลการวิจัย ไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง						←→	→

\

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือและวิธีการตรวจสอบคุณภาพ

การตรวจสอบคุณภาพสามารถแสดงโดยการจัดทำเครื่องมือคุณภาพดังนี้

ตารางแสดงเครื่องมือและวิธีการตรวจสอบคุณภาพ

เครื่องมือ	วิธีการตรวจสอบคุณภาพ	ผลที่คาดว่าจะได้
1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	ได้เนื้อหาข้อมูลในการวิจัย
2. สร้างแผนการจัดการเรียนเพื่อพัฒนาทักษะในการทำงานกลุ่ม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 จำนวน 2 แผน ใช้เวลาสอน 4 ชั่วโมง	จัดทำแผนการจัดการเรียนเพื่อพัฒนาทักษะในการทำงานกลุ่ม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 จำนวน 2 แผน ใช้เวลาสอน 4 ชั่วโมง	ได้แผนการจัดการเรียนเพื่อพัฒนาทักษะในการทำงานกลุ่ม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 จำนวน 2 แผน ใช้เวลาสอน 4 ชั่วโมง
3. แบบประเมินทักษะในการทำงานกลุ่ม	จัดทำแบบประเมินทักษะในการทำงานกลุ่ม	ได้แบบประเมินทักษะในการทำงานกลุ่ม
4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 30 ข้อ และใบงาน เรื่อง การจัดองค์ประกอบศิลปะ	จัดทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 30 ข้อ และใบงาน เรื่อง การจัดองค์ประกอบศิลปะ	ได้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 30 ข้อ และใบงาน เรื่อง การจัดองค์ประกอบศิลปะ
. นำเสนอรูปแบบผลงานวิจัยเชิงประจักษ์	จัดทำเอกสารงานวิจัย	ได้งานวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณภาพผลการเรียนรู้วิชาศิลปะ เรื่องการจัดองค์ประกอบศิลปะ โดยใช้กระบวนการกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการพัฒนา

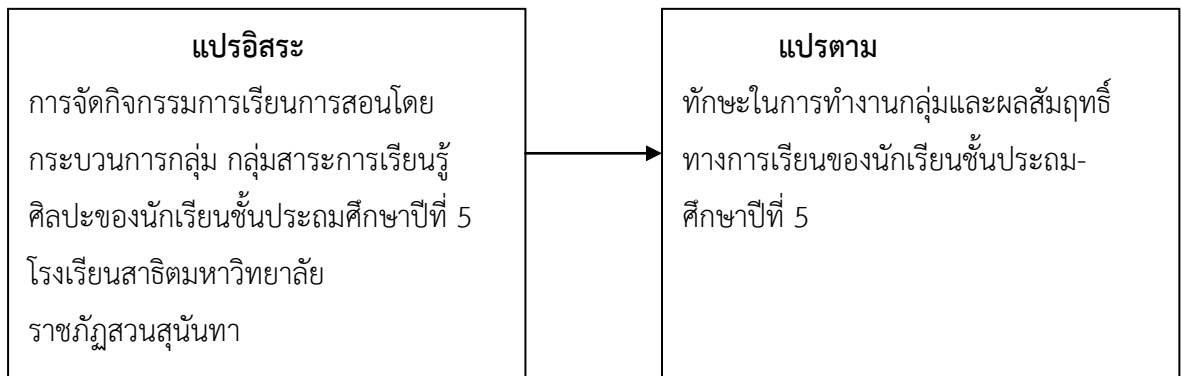
วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 87 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

2. ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยกระบวนการกลุ่ม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะในการทำงานกลุ่มและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เนื้อหาในการวิจัย เนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้ ใช้เนื้อหาวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ระยะเวลาในการวิจัย ระยะเวลาในการทดลองดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 (ระหว่างเดือนพฤศจิกายน – ธันวาคม) ใช้เวลา 4 สัปดาห์ๆ ละ 1 ชั่วโมงรวม 4 ชั่วโมง

สถานที่ทำการทดลอง/เก็บข้อมูล

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

แนวคิดที่นำมาใช้พัฒนา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา บทความ วารสาร หลักสูตร หนังสือที่เกี่ยวข้องต่างๆ จึงขอนำเสนอเป็นลำดับดังนี้

1.ประวัติโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (ประถม)

ปติวรรดา ประทับ ณ ตำแหน่งสายสุทธานพต พระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ให้ใช้สถานที่นี้ ให้เป็นประโยชน์ จึงได้จัดตั้ง ให้เป็นสถานศึกษา ชื่อ โรงเรียน สวนสุนันทาวิทยาลัย ในปัจจุบันได้เปลี่ยนมาเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา(ประถม)เป็นโรงเรียน

ระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการอุดมศึกษาแห่งชาติ ตั้งอยู่เลขที่ 1 ถนนอุทงนอก อำเภอคูสิด จังหวัดกรุงเทพมหานคร เปิดสอนระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 มีจำนวนนักเรียน 436 คน อาจารย์ 39 คน

2. หลักสูตรการศึกษาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์)

พัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษยกิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม มุ่งพัฒนาให้เกิดทักษะวิธีการทางศิลปะ เห็นคุณค่างานศิลปะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล ชื่นชม ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

3. ทฤษฎีศิลปะ

ศิลปะ หมายถึง การแสดงความคิดเห็น ต่อผลงานศิลปะอย่างมีหลักการ เพื่อค้นหาคุณค่าความงามในผลงานศิลปะนั้น ๆ ทฤษฎีศิลปะเพื่อนำไปใช้ในการสร้างงานศิลปะ และ ความรู้ไปใช้ประกอบการทำศิลปะวิจารณ์ เพราะการเข้าถึงความงามทางศิลปะต้องเข้าใจในหลักการและทฤษฎีเทคนิคและขั้นตอนการวาดภาพสีน้ำ วัสดุอุปกรณ์การวาดภาพสีน้ำ การวาดภาพระบายสีน้ำ วัสดุอุปกรณ์การวาดภาพสีน้ำ

จิตรกรรม (Painting) หมายถึง ผลงานศิลปะที่แสดงออกด้วยการขีดเขียน การวาด และระบายสี เพื่อให้เกิดภาพ เป็นงานศิลปะที่มี 2 มิติ เป็นรูปแบบไม่มีความลึกหรือนูนหนา แต่สามารถเขียนลงตาให้เห็นว่ามีความลึกหรือนูนได้ ความงามของจิตรกรรมเกิดจากการใช้สีในลักษณะต่าง ๆ กัน องค์ประกอบสำคัญของงานจิตรกรรม คือ 1. ผู้สร้างงาน หรือ ผู้วาด เรียกว่า จิตรกรรม 2. วัสดุที่ใช้รองรับการวาด เช่น กระดาษ ผ้า ผนัง ฯลฯ 3. สี เป็นสิ่งที่แสดงออกถึงเนื้อหา เรื่องราวเกี่ยวกับผลงาน การวาดภาพเป็นพื้นฐานของงานศิลปะทุกชนิด ผู้สร้างสรรคงานจิตรกรรม เรียกว่า จิตรกร (Painter) งานจิตรกรรม แบ่งออกได้ 2 ชนิด คือ 1. การวาดเส้น (Drawing) คือ การวาดภาพโดยใช้ปากกา หรือดินสอ ขีดเขียนลงไป บนพื้นผิววัสดุรองรับเพื่อให้เกิดภาพ การขีดเขียนให้เป็นเส้นไม่ว่าจะเป็นเส้นเล็ก หรือ เส้นใหญ่ ๆ มักมีสีเดียว แต่การวาดเส้นไม่ได้จำกัดที่จะต้องมีสีเดียว อาจมีสีหลาย ๆ สีก็ได้ การวาดเส้น จัดเป็นพื้นฐานที่สำคัญของงานศิลปะแทบทุกชนิด 2. การระบายสี (Painting) เป็นการวาดภาพโดยใช้พู่กัน หรือแปรง หรือวัสดุอย่างอื่น ระบายให้เกิดเป็นภาพ การระบายสี ต้องใช้ทักษะการควบคุมสีและเครื่องมือมากกว่าการวาดเส้น ผลงานการระบายสีจะสวยงาม เหมือนจริง และสมบูรณ์แบบมากกว่าการวาดเส้น

การจัดองค์ประกอบทางศิลปะ Principles of Composition

เป็น หลักสำคัญสำหรับผู้สร้างสรรค และผู้ศึกษางานศิลปะ เนื่องจากผลงานศิลปะใด ๆ ก็ตาม ล้วนมีคุณค่าอยู่ 2 ประการ คือ คุณค่าทางด้านรูปทรง และ คุณค่าทางด้านเรื่องราว คุณค่าทางด้านรูปทรง เกิดจากการนำเอา องค์ประกอบต่าง ๆ ของ ศิลปะ อันได้แก่ เส้น สี แสงและ

เงา รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว ฯลฯ

มาจัดเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดความงาม ซึ่งแนวทางในการนำองค์ประกอบต่าง ๆ มาจัดรวมกันนั้น เรียกว่า การจัดองค์ประกอบศิลป์ (Art Composition) โดยมีหลักการจัดตามที่กล่าวต่อไป อีกคุณค่าหนึ่งของงานศิลปะ คือ คุณค่าทางด้านเนื้อหา เป็นเรื่องราว หรือสาระของผลงานที่ศิลปินผู้สร้าง สรรค์ต้องการที่จะแสดงออกมา ให้ผู้ชมได้สัมผัส รับรู้ โดยอาศัยรูปลักษณะที่เกิดจากการจัดองค์ประกอบ ศิลปินเองหรืออาจกล่าวได้ว่า ศิลปิน นำเสนอเนื้อหาเรื่องราวผ่านรูปลักษณะที่เกิดจากการจัดองค์ประกอบทางศิลปะ ถ้าองค์ประกอบที่จัดขึ้น ไม่สัมพันธ์กับเนื้อหาเรื่องราวที่นำเสนอ งานศิลปะนั้นก็ขาดคุณค่าทางความงามไป ดังนั้นการจัดองค์ประกอบศิลป์ จึงมีความสำคัญในการสร้างสรรค์งานศิลปะเป็นอย่างยิ่งเพราะจะทำให้งานศิลปะทรงคุณค่าทางความงามอย่างสมบูรณ์

การจัดองค์ประกอบของศิลปะ มีหลักที่ควรคำนึง อยู่ 5 ประการ คือ

สัดส่วน หมายถึง ความสัมพันธ์กันอย่างเหมาะสมระหว่างขนาดของ องค์ประกอบที่แตกต่าง กัน ทั้งขนาดที่อยู่ในรูปทรงเดียวกันหรือระหว่างรูปทรง และรวมถึง ความสัมพันธ์กลมกลืนระหว่าง องค์ประกอบทั้งหลายด้วย ซึ่งเป็นความพอเหมาะพอดี ไม่ มากไม่น้อย ขององค์ประกอบทั้งหลายที่ นำมาจัดรวมกัน ความเหมาะสมของสัดส่วนอาจ

พิจารณาจากคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1.1 สัดส่วนที่เป็นมาตรฐาน จากรูปลักษณะตามธรรมชาติ ของ คน สัตว์ พืช ซึ่ง โดยทั่วไป ถือว่า สัดส่วนตามธรรมชาติ จะมีความงามที่เหมาะสมที่สุด หรือจากรูปลักษณะที่เป็น การ สร้างสรรค์ของมนุษย์ เช่น Gold section เป็นกฎในการสร้างสรรค์รูปทรงของกรีก ซึ่งถือว่า "ส่วนเล็กสัมพันธ์กับส่วนที่ใหญ่กว่า ส่วนที่ใหญ่กว่าสัมพันธ์กับส่วนรวม" ทำให้สิ่งต่าง ๆ ที่สร้างขึ้น มีสัดส่วนที่สัมพันธ์กับทุกสิ่งอย่างลงตัว

1.2 สัดส่วนจากความรู้สึก โดยที่ศิลปะนั้นไม่ได้สร้างขึ้นเพื่อความงามของรูปทรง เพียง อย่างเดียว แต่ยังสร้างขึ้นเพื่อแสดงออกถึง เนื้อหา เรื่องราว ความรู้สึกด้วย สัดส่วนจะช่วย เน้น อารมณ์ ความรู้สึก ให้เป็นไปตามเจตนาอารมณ์ และเรื่องราวที่ศิลปินต้องการ ลักษณะเช่น นี้ ทำให้งาน ศิลปะของชนชาติต่าง ๆ มีลักษณะแตกต่างกัน เนื่องจากมีเรื่องราว อารมณ์ และ ความรู้สึกที่ต้องการ แสดงออกต่าง ๆ กันไป เช่น กรีก นิยมในความงามตามธรรมชาติเป็น อุดมคติ เน้นความงามที่เกิด จากการประสานกลมกลืนของรูปทรง จึงแสดงถึงความเหมือน จริงตามธรรมชาติ ส่วนศิลปะแอฟริ กันดั้งเดิม เน้นที่ความรู้สึกทางวิญญาณที่น่ากลัว ดังนั้น รูปลักษณะจึงมีสัดส่วนที่ผิดแผกแตกต่างไปจาก ธรรมชาติทั่วไป

ความสมดุล หรือ ดุลยภาพ หมายถึง น้ำหนักที่เท่ากันขององค์ประกอบ ไม่เอนเอียงไปข้างใด ข้างหนึ่ง ในทางศิลปะยังรวมถึงความประสานกลมกลืน ความพอเหมาะพอดีของ ส่วนต่าง ๆ ในรูปทรง หนึ่ง หรืองานศิลปะชิ้นหนึ่ง การจัดวางองค์ประกอบต่าง ๆ ลงใน งานศิลปกรรมนั้นจะต้องคำนึงถึง จุดศูนย์ถ่วง ในธรรมชาตินั้น ทุกสิ่งสิ่งหนึ่งที่ทรงตัวอยู่ได้โดยไม่ล้มเพราะมีน้ำหนักเฉลี่ยเท่ากันทุก ด้าน ฉะนั้น ในงานศิลปะถ้ามองดูแล้วรู้สึกว่ามีบางส่วนหนักไป แนนไป หรือ เบาล บางไปก็จะทำให้ ภาพนั้นดูเอนเอียง และเกิดความ รู้สึกไม่สมดุล เป็นการบกพร่องทางความงาม ดุลยภาพในงานศิลปะ มี 2 ลักษณะ คือ

1. **ดุลยภาพแบบสมมาตร (Symmetry Balance)** หรือ ความสมดุลแบบซ้ายขวาเหมือนกัน คือ การวางรูปทั้งสองข้างของแกนสมดุล เป็นการสมดุลแบบธรรมชาติลักษณะแบบนี้ ใน ทางศิลปะมีใช้น้อย ส่วนมากจะใช้ในลวดลายตกแต่ง ในงานสถาปัตยกรรมบางแบบ หรือ ในงานที่ต้องการดุลยภาพที่นิ่งและมั่นคงจริง ๆ

2. **ดุลยภาพแบบอสมมาตร (Asymmetry Balance)** หรือ ความสมดุลแบบซ้ายขวาไม่เหมือนกัน มักเป็นการสมดุลที่เกิดจากการจัดใหม่ของผู้มนุษย์ ซึ่งมีลักษณะที่ทางซ้ายและขวาจะไม่เหมือนกัน ใช้อองค์ประกอบที่ไม่เหมือนกัน แต่มีความสมดุลกัน อาจเป็นความสมดุลด้วย น้ำหนักขององค์ประกอบ หรือสมดุลด้วยความรู้สึกก็ได้ การจัดองค์ประกอบให้เกิดความสมดุลแบบอสมมาตรอาจทำได้โดย เลื่อนแกนสมดุลไปทางด้านที่มีน้ำหนักมากกว่า หรือ เลื่อนรูปที่มีน้ำหนักมากกว่าเข้าหาแกน จะทำให้เกิดความสมดุลขึ้น หรือใช้หน่วยที่มีขนาดเล็กแต่มีรูปลักษณะที่น่าสนใจถ่วงดุลกับรูปลักษณะที่มีขนาดใหญ่แต่มีรูปแบบธรรมดา

จังหวะลีลา หมายถึง การเคลื่อนไหวที่เกิดจากการซ้ำกันขององค์ประกอบเป็นการซ้ำที่เป็นระเบียบ จังหวะลีลาธรรมดาที่มีช่วงห่างเท่าๆ กัน มาเป็นระเบียบที่สูงขึ้น ซ้ำซ้อนขึ้นจนถึงขั้นเกิดเป็นรูปลักษณะของศิลปะ โดยเกิดจากการซ้ำของหน่วย หรือการสลับกันของหน่วยกับช่องไฟ หรือเกิดจากการเคลื่อนไหวต่อเนื่องกันของเส้น สี รูปทรง หรือ น้ำหนัก

รูปแบบๆ หนึ่ง อาจเรียกว่าแม่ลาย การนำแม่ลายมาจัดวางซ้ำ ๆ กันทำให้เกิดจังหวะ และถ้าจัดจังหวะให้แตกต่างกันออกไป ด้วยการเว้นช่วง หรือสลับช่วง ก็จะทำให้เกิดความแตกต่างออกไปได้อย่างมากมาย แต่จังหวะของลายเป็นจังหวะอย่างง่าย ๆ ให้ความรู้สึกเพียงผิวเผิน และเบื่อง่าย เนื่องจากขาดความหมาย เป็นการรวมตัวของสิ่งๆ ที่เหมือนกัน แต่ไม่มีความหมายในตัวเอง จังหวะที่น่าสนใจและมีชีวิต ได้แก่ การเคลื่อนไหวของ คน สัตว์ การเติบโตของพืช การเดินรำ เป็นการเคลื่อนไหวของโครงสร้างที่ให้ความบันเทิงใจในการสร้างรูปทรงที่มีความหมาย

การเน้น หมายถึง การกระทำที่เด่นเป็นพิเศษกว่าธรรมดา ในงานศิลปะจะต้องมี ส่วนใดส่วนหนึ่ง หรือจุดใดจุดหนึ่ง ที่มีความสำคัญกว่าส่วนอื่น ๆ เป็นประธานอยู่ ถ้าส่วนนั้นๆ อยู่ปะปนกับส่วนอื่น ๆ และมีลักษณะเหมือน ๆ กัน ก็อาจถูกกลืน หรือ ถูกส่วนอื่นที่มีความสำคัญน้อยกว่าบดบัง หรือแย่งความสำคัญ ความน่าสนใจไปเสีย งานที่ไม่ม่จุดสนใจ หรือประธาน จะทำให้น่าเบื่อ เหมือนกับลวดลายที่ถูกจัดวางซ้ำกันโดยปราศจากความหมาย หรือเรื่องราวที่น่าสนใจดังนั้น ส่วนนั้นจึงต้องถูกเน้น ให้เห็นเด่นชัดขึ้นมา เป็นพิเศษกว่าส่วนอื่น ๆ ซึ่งจะทำให้ผลงานมีความงาม สมบูรณ์ ลงตัว และน่าสนใจมากขึ้น การเน้นจุดสนใจสามารถทำได้ 3 วิธี คือ

1. **การเน้นด้วยการใช้องค์ประกอบที่ตัดกัน (Emphasis by Contrast)** สิ่งที่แปลกแตกต่างไปจากส่วนอื่นๆ ของงาน จะเป็นจุดสนใจ ดังนั้น การใช้องค์ประกอบที่มีลักษณะ แตกต่าง หรือขัดแย้งกับส่วนอื่น ก็จะทำให้เกิดจุดสนใจขึ้นในผลงานได้ แต่ทั้งนี้ต้อง พิจารณาลักษณะความแตกต่างที่นำมาใช้ด้วยว่า ก่อให้เกิดความขัดแย้งกันในส่วนรวม และทำให้เนื้อหาของงานเปลี่ยนไปหรือไม่ โดยต้องคำนึงว่า แม้มีความขัดแย้ง แตก ต่างกันในบางส่วน และในส่วนรวมยังมีความกลมกลืนเป็นเอกภาพเดียวกัน

2. **การเน้นด้วยการด้วยการอยู่โดดเดี่ยว (Emphasis by Isolation)** เมื่อสิ่งหนึ่งถูกแยก ออกไปจากส่วนอื่น ๆ ของภาพ หรือกลุ่มของมัน สิ่งนั้นก็จะเป็นจุดสนใจ เพราะเมื่อ แยก

ออกไปแล้วก็จะเกิดความสำคัญขึ้นมา ซึ่งเป็นผลจากความแตกต่าง ที่ไม่ใช่แตก ต่างด้วย
รูปลักษณะ แต่เป็นเรื่องของตำแหน่งที่จัดวาง ซึ่งในกรณีนี้ รูปลักษณะนั้นไม่ จำเป็นต้องแตกต่างจาก
รูปอื่น แต่ตำแหน่งของมันได้ดึงสายตาออกไป จึงกลายเป็น จุดสนใจขึ้นมา

3. การเน้นด้วยการจัดวางตำแหน่ง (Emphasis by Placement) เมื่อองค์ประกอบอื่น ๆ
ขึ้นมาถึงจุดใด ๆ จุดนั้นก็จะเป็นจุดสนใจที่ถูกเน้นขึ้นมา และการจัดวางตำแหน่งที่ เหมาะสม
ก็สามารถทำให้จุดนั้นเป็นจุดสำคัญขึ้นมาได้เช่นกัน พึงเข้าใจว่า การเน้น ไม่จำเป็นจะต้องชี้แนะให้
เห็นเด่นชัดจนเกินไป สิ่งที่จะต้อง ระลึกถึงอยู่เสมอ คือ เมื่อจัดวางจุดสนใจแล้ว จะต้องพยายาม
หลีกเลี่ยงไม่ให้สิ่งอื่นมา ดึงความสนใจออกไป จนทำให้เกิดความสับสน การเน้น สามารถกระทำได้
ด้วยองค์ ประกอบต่าง ๆ ของศิลปะ ไม่ว่าจะเป็น เส้น สี แสง-เงา รูปร่าง รูปทรง หรือ พื้นผิว ทั้งนี้
ขึ้นอยู่กับความต้องการในการนำเสนอของศิลปินผู้สร้างสรรค์

เอกภาพ หมายถึง ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันขององค์ประกอบศิลปะทั้งด้าน
รูปลักษณะ และด้านเนื้อหาเรื่องราว เป็นการประสานหรือจัดระเบียบของส่วนต่าง ๆให้เกิดความ
เป็น หนึ่งเดียว เพื่อผลรวมอันไม่อาจแบ่งแยกส่วนใดส่วนหนึ่งออกไป

การสร้างงานศิลปะ คือ การสร้างเอกภาพขึ้นจากความสับสน ความยุ่งเหยิง เป็นการจัด
ระเบียบ และดุลยภาพ ให้แก่สิ่งที่ขัดแย้งกันเพื่อให้รวมตัวกันได้ โดยการเชื่อมโยงส่วนต่าง ๆให้สัมพันธ์
กันเอกภาพของงานศิลปะ มีอยู่ 2 ประการ คือ

1. **เอกภาพของการแสดงออก** หมายถึง การแสดงออกที่มีจุดมุ่งหมายเดียว แน่นนอน และ
มี ความเรียบง่าย งานชิ้นเดียวจะแสดงออกหลายความคิด หลายอารมณ์ไม่ได้ จะทำให้สับสน ขาด
เอกภาพ และการแสดงออกด้วยลักษณะเฉพาะตัวของศิลปินแต่ละคน ก็สามารถทำให้ เกิดเอกภาพแก่
ผลงานได้

2. **เอกภาพของรูปทรง** คือ การรวมตัวกันอย่างมีดุลยภาพ และมีระเบียบของ
องค์ประกอบ ทางศิลปะ เพื่อให้เกิดเป็นรูปทรงหนึ่ง ที่สามารถแสดงความคิดเห็นหรืออารมณ์ของ
ศิลปิน ออกได้อย่างชัดเจน เอกภาพของรูปทรง เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดต่อความงามของผลงาน
ศิลปะ เพราะเป็นสิ่งที่ศิลปินใช้เป็นสื่อในการแสดงออกถึงเรื่องราว ความคิด และ
อารมณ์ ดังนั้น กฎเกณฑ์ในการสร้างเอกภาพในงานศิลปะเป็นกฎเกณฑ์เดียวกันกับธรรมชาติ ซึ่งมีอยู่
2 หัวข้อ คือ

1. **กฎเกณฑ์ของการขัดแย้ง (Opposition)** มีอยู่ 4 ลักษณะ คือ

- 1.1 การขัดแย้งขององค์ประกอบทางศิลปะแต่ละชนิด และรวมถึงการขัดแย้งกันของ
องค์ประกอบต่างชนิดกันด้วย
- 1.2 การขัดแย้งของขนาด
- 1.3 การขัดแย้งของทิศทาง
- 1.4 การขัดแย้งของที่ว่างหรือ จังหวะ

2. **กฎเกณฑ์ของการประสาน (Transition)** คือ การทำให้เกิดความกลมกลืน ให้สิ่งต่าง ๆ เข้า
กันได้อย่างสนิท เป็นการสร้างเอกภาพจากการรวมตัวของสิ่งๆที่เหมือนกันเข้าด้วยกัน การประสานมี
อยู่ 2 วิธี คือ

2.1 การเป็นตัวกลาง (Transition) คือ การทำสิ่งที่ขัดแย้งกันให้กลมกลืนกัน ด้วยการ ใช้
ตัวกลางเข้าไปประสาน เช่น สีขาว กับสีดำ ซึ่งมีความแตกต่าง ขัดแย้งกันสามารถทำให้ อยู่ร่วมกันได้

อย่างมีเอกภาพ ด้วยการใช้สีเทาเข้าไปประสาน ทำให้เกิดความกลมกลืนกัน มากขึ้น

2.2 การซ้ำ (Repetition) คือ การจัดวางหน่วยที่เหมือนกันตั้งแต่ 2 หน่วยขึ้นไป เป็นการสร้างเอกภาพที่ง่ายที่สุด แต่ก็ทำให้ดูจืดชืด น่าเบื่อที่สุด

นอกเหนือจากกฎเกณฑ์หลักคือ การขัดแย้งและการประสานแล้ว ยังมีกฎเกณฑ์รอง อีก 2 ข้อ คือ

1. **ความเป็นเด่น (Dominance)** ซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ

1.1 ความเป็นเด่นที่เกิดจากการขัดแย้ง ด้วยการเพิ่ม หรือลดความสำคัญ ความน่าสนใจ ในหน่วยใดหน่วยหนึ่งของคู่ที่ขัดแย้งกัน

1.2 ความเป็นเด่นที่เกิดจากการประสาน

2. **การเปลี่ยนแปลง (Variation)** คือ การเพิ่มความขัดแย้งลงในหน่วยที่ซ้ำกัน เพื่อป้องกัน ความจืดชืด น่าเบื่อ ซึ่งจะช่วยให้มีความน่าสนใจมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงมี 4 ลักษณะ คือ

2.1 การเปลี่ยนแปลงของรูปลักษณะ

2.2 การเปลี่ยนแปลงของขนาด

2.3 การเปลี่ยนแปลงของทิศทาง

2.4 การเปลี่ยนแปลงของจังหวะ

การเปลี่ยนแปลงรูปลักษณะจะต้องรักษาคุณลักษณะของการซ้ำไว้ ถ้ารูปมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก การซ้ำก็จะหมดไป กลายเป็นการขัดแย้งเข้ามาแทน และ ถ้าหน่วยหนึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีความแตกต่างจากหน่วยอื่น ๆ มาก จะกลายเป็นความเป็นเด่น เป็นการสร้างเอกภาพด้วยความขัดแย้ง

ความสอดคล้องของวงจรเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนกับวงจรพัฒนาคุณภาพงาน และการนำหลักการ Deming มาใช้กับ TQM

ขั้นตอนของ การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน โดยนำเอาขั้นตอนของการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) ไปเปรียบเทียบกับวงจรพัฒนาคุณภาพงานพบว่ามีความสอดคล้องกันดังนี้

PDCA เป็นวงจรพัฒนาคุณภาพงาน เป็นวงจรพัฒนาพื้นฐานหลักของการพัฒนาคุณภาพทั้งระบบ (Total Quality Management : TQM) ผู้ที่คิดค้นกระบวนการหรือวงจรพัฒนาคุณภาพ (PDCA) จึงเรียกว่าวงจร (Deming) วงจร PDCA ประกอบด้วย ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. **วางแผน (Plan-P)** คือ การวางแผน การทำงานอย่างเป็นระบบ

2. **การปฏิบัติ (Do-D)** เป็นขั้นตอนการลงมือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

3. **ตรวจสอบ (Check-C)** เป็นขั้นตอนของการประเมินการทำงานว่าเป็นไปตามที่วาง ปฏิบัติได้ตามแผน การตรวจสอบความสำเร็จตามแผน และสิ่งที่เป็นข้อบกพร่องที่ต้องแก้ไข

4. **การปรับปรุงแก้ไข (Action-A)** เป็นขั้นของการนำข้อบกพร่องมาวางแผนการปฏิบัติการแก้ไขข้อบกพร่องแล้วลงมือแก้ไข เป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ดังนั้นกระบวนการพัฒนางานวิจัยในชั้นเรียน หรือการพัฒนาการเรียนการสอนที่เริ่มที่ละชั้น P-D-C-A และเคลื่อนหมุนไปเรื่อย ๆ

ขั้นตอนของกระบวนการกลุ่ม

1. Ice Breaking - สลายพฤติกรรม ปกติมนุษย์เมื่อเข้าสู่สังคมใหม่จะมีความรู้สึกกลัว ตัวเองไม่คุ้นเคย ไม่ปลอดภัย ระวัง รู้สึกเหมือนถูกจับตามองจากคนที่ไม่รู้จัก จึงเกิดพฤติกรรมที่ปิดกั้น ตัวเองวางฟอร์ม ไม่พูดคุยกับใคร (คล้ายๆ จะฆ่าตัวตายอะไรประมาณนั้น) เหมือนกับมีกรอบน้ำแข็งล้อมรอบตัวเองอยู่ เพราะฉะนั้นขั้นแรกจึงเป็น การละลายน้ำแข็งเพื่อทำให้รู้สึกว่าคุณๆ คนก็เหมือนกัน

2. Humanication - สร้างมนุษย์สัมพันธ์+เกิดการปฏิสัมพันธ์ เมื่อน้ำแข็งเกิดละลายและเบาบางลง เขาหรือเธอจะ มีความรู้สึกว่าคุณๆ คนที่อยู่ต่อหน้าเป็นพวกเดียวกันจะเริ่มไม่ รู้สึกเขินอาย และเริ่มกล้าแสดงออก กิจกรรมในขั้นตอนนี้จะเริ่มมีการพูดคุย ถูกเนื้อต้องตัวกัน เกิดความไว้วางใจกัน กล้าเล่น จับมือถือแขน โดยไม่คิดมากและขัดเขิน แต่ต้องอยู่ในกรอบอันติงาม

3. Creation - สร้างสรรค์ ก่อเกิดความคิดริเริ่ม สำหรับขั้นตอนนี้ จะเริ่มเป็นการยื่นเงื่อนไขไป เพื่อให้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรม กล้าแสดงออกต่อเพื่อนๆ ในกลุ่ม และสาธารณชนมากขึ้น กล้าแสดงความคิดเห็น ให้เพื่อนๆ รับฟัง ทั้งนี้อาจจะช้าหรือเร็วไม่เท่ากันอย่าซีเรียส กิจกรรมจะเป็นรูปแบบ การกระตุ้นให้คิดภายในกลุ่ม 8

4. Brain Storming - การระดมความคิด ปลุกฝังการทำงานร่วมกันในกลุ่ม ให้รู้จักคิดพูด และรับฟังความคิดเห็น เห็นของคนอื่น เปิดใจให้กว้าง ยอมรับความคิดแปลก แตกต่างอาจมี การเชื่อมความคิด เชื่อมโยงระหว่างกลุ่ม นำเสนอความคิดกลุ่มตนต่อกลุ่มอื่นๆ กิจกรรมจะอยู่ในรูปแบบที่ต้องมีการถกเถียงกัน หาข้อสรุปร่วมที่เป็นความคิดของกลุ่ม

5. Evaluation - การประเมินผล ให้รู้จักการประเมินความสำเร็จของกระบวนการ ในแต่ละขั้นตอน (โดยต้องประเมินอยู่ตลอดเวลา) เพื่อปรับทำที่รวมไปถึงการพิจารณาตัดสินใจในการ ข้ามไปสู่กระบวนการต่อไป (อาจใช้กิจกรรมบางกิจกรรมในการตัดสินใจ)

แนวคิด

1. กระบวนการกลุ่มเป็นศาสตร์หนึ่งที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของกลุ่ม อธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงภายในกลุ่ม สภาพการณ์ต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มเป็นส่วนรวม รวมถึงพฤติกรรมของบุคคลภายในกลุ่มที่ถูกกล่อมเกลามาจากประสบการณ์ของกลุ่ม ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจกระบวนการของการทำงานร่วมกันในกลุ่ม

๒. เราสามารถแบ่งกลุ่มออกได้หลายรูปแบบ เช่น ยึดความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มยึดจุดมุ่งหมายของการจัดกลุ่ม เช่น กลุ่มทางสังคม กลุ่มทางจิตวิทยา ยึดความรู้สึกของสมาชิก ยึดลักษณะการจัดระบบ ยึดความสนใจของสมาชิก เป็นต้น

๓. บุคคลที่มารวมกลุ่มกันย่อมมีบทบาทและหน้าที่ในกลุ่มแตกต่างกันออกไป เช่น ผู้นำ สมาชิก เลขานุการ ผู้สังเกตการณ์ ผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ ในการปฏิบัติงานของกลุ่มอาจมีปัญหามากๆ เกิดขึ้น สมาชิกในกลุ่มจะต้องร่วมกันแก้ปัญหาเหล่านั้นให้ลุล่วงไปด้วยดี

ความหมาย คำว่า กระบวนการกลุ่ม มาจากภาษาอังกฤษว่า Group Dynamics

Group หมายถึงบุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ทำงานร่วมกันเพื่อจุดประสงค์อันเดียวกัน

Dynamics หมายถึง การเคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลง ไม่อยู่นิ่ง เมื่อรวมกันเป็น Group

Dynamics จึงหมายถึงความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของความสัมพันธ์ ภายในกลุ่ม ซึ่งกำหนดเรียกเป็นภาษาไทยว่า "กลุ่มสัมพันธ์" เรื่องของกระบวนการกลุ่มเป็นเรื่องใหม่ที่เพิ่งพัฒนาขึ้นมา และเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ด้านสังคมวิทยา นักสังคมวิทยาในปัจจุบันได้พยายามศึกษาและนำความรู้ ในเรื่อง

กลุ่มสัมพันธ์มาใช้ให้เกิดประโยชน์ ในระยะหลัง กลุ่มสัมพันธ์เข้ามามีบทบาทในวิชาจิตวิทยา โดยเฉพาะในสาขาจิตวิทยา สังคมวิธีการศึกษามุ่งไปทางการทดลอง บุคคลสำคัญที่มีส่วนช่วยให้วิชากลุ่มสัมพันธ์เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ทั้งยังเป็น ผู้บัญญัติศัพท์คำว่า Group Dynamics ขึ้นมาคือ Kurt Lewin 9 ความหมายของกระบวนการกลุ่มก็คือ ความรู้และหลักการต่างๆ ที่อธิบายถึงพฤติกรรมของกลุ่ม หรือเป็นศาสตร์หนึ่งที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของกลุ่ม วิชากระบวนการกลุ่มจะอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงภายในกลุ่ม เป็นการศึกษาถึงพลังหรือสภาพการณ์ต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มเป็นส่วนรวม รวมถึงพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มที่ถูกกล่อมเกลามาจากประสบการณ์ของกลุ่ม นอกจากนี้กระบวนการกลุ่มยังเกี่ยวข้องกับทำให้เหตุผลที่ว่า เหตุการณ์ต่างๆ เกิดขึ้นในกลุ่มนั้นเพราะเหตุใด ทำไมกลุ่มจึงมีพฤติกรรมเช่นนั้น บางกลุ่มได้รับความสำเร็จ บางกลุ่มได้รับความล้มเหลวนั้นเป็นเพราะเหตุใด วิชากระบวนการกลุ่ม จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงกระบวนการของการทำงานร่วมกันในกลุ่มตั้งแต่ การเลือกเป้าหมาย การเสนอวิธีการแก้ปัญหา การวางโครงการของกลุ่ม ตลอดจนการดำเนินการตาม โครงการ และการประเมินค่า

บทบาทของแต่ละบุคคลในการเข้าร่วมกลุ่ม

บทบาทต่างๆ ซึ่งเราพบเสมอในกลุ่มได้แก่ 1. ผู้นำหรือประธาน 2. สมาชิก 3. เลขานุการกลุ่ม 4. ผู้สังเกตการณ์ 5. ผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ

กระบวนการกลุ่ม

1. มีผู้นำกลุ่ม 2. กำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการ 3. รับฟังความคิดเห็นจากสมาชิก 4. แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ 5. ติดตามผลและปรับปรุง 6. ประเมินผลและชื่นชมผลงาน

ทฤษฎีบุคลิกภาพของจุง (Jung's Theory) จุง เป็นนักจิตวิทยาชาวสวิสเซอร์แลนด์ เขาให้ความสำคัญในด้านลักษณะของพฤติกรรมบุคคล และบุคลิกภาพของบุคคล ตามลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงออก ๓ แบบ คือ

1. บุคลิกภาพแบบแสดงตัว (Extravert) ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวนั้นสังเกตได้จากพฤติกรรมที่แสดงออกในลักษณะดังนี้คือ มีความตื่นตัวต่อสิ่งแวดล้อม อารมณ์เปลี่ยนแปลงขึ้นลงได้ง่าย เมื่อมีอารมณ์ก็แสดงออกมาให้เห็นอย่างชัดเจน ชอบทหาการต่างๆ โดยไม่มีการวางแผนไว้ 10 ล่วงหน้า ชอบ กิจกรรมที่ชอบมีการเคลื่อนไหว ชอบให้มีการเปลี่ยนแปลง ปรับตัวได้เร็ว เข้ากับสถานการณ์ หรือสิ่งใหม่ๆ ได้ดี ไม่เชื่อ สิ่งใดง่ายๆ จะเชื่อในสิ่งที่มีการพิสูจน์ให้เห็นจริงแล้ว กล้าเผชิญกับปัญหาต่างๆ ชอบการสมาคม การเข้าร่วมกลุ่ม ชอบแสดงออก เปิดเผย ไม่เก็บตัว

2. บุคลิกภาพแบบเก็บตัว (Introvert) ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัวสังเกตได้จากพฤติกรรมดังต่อไปนี้ ช่างคิด เพื่อฝัน ใจลอย มีความสุขที่จะอยู่คนเดียว ไม่ชอบสมาคมติดต่อกับคนหมู่มาก มีอารมณ์คงที่ รักใคร่รักจริง โกรธใครจะหายยาก เก็บความรู้สึก ไม่ชอบแสดงอารมณ์ ก่อนลงมือทำงานใดจะไตร่ตรองแล้วไตร่ตรองอีก ไม่ชอบให้มีการเปลี่ยนแปลง ปรับตัวได้ช้า ถือความคิดของตนเองเป็นใหญ่ ควบคุมความประพฤติของตนเองเป็นใหญ่ ควบคุมความประพฤติของตนเองด้วยกฎเกณฑ์ที่แน่นอน ยอมจําานต่อปัญหาต่างๆ ได้ง่าย และคิดถึงตนเองเป็นสำคัญ

4 บุคลิกภาพแบบกลางๆ (Ambivert) พฤติกรรมของคนเราโดยทั่วไปนั้น ไม่ได้แบ่งออกเป็นแบบแสดงตัว หรือแบบเก็บกดโดยเด็ดขาด เพราะจากการใช้แบบสอบถาม หรือมาตราส่วนประมาณค่า ในการวัดบุคลิกภาพ พบว่าประมาณครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีบุคลิกภาพอยู่ระหว่างกลางของ บุคลิกภาพแบบแสดงตัว และแบบเก็บตัว ซึ่งเรียกว่า เป็นบุคลิกภาพแบบกลางๆ คือลักษณะของ พฤติกรรมที่ไม่แสดงตัว หรือเก็บตัวจนเกินไป

แนวทางในการปรับปรุงตนเอง

ไม่มีสูตรสำเร็จในการปรับปรุงตนเอง เนื่องจากบุคคลแต่ละคน มีลักษณะเฉพาะตัวย่อมจะมีแนวทางของแต่ละคนต่าง ๆ กันออกไป การปรับปรุงตนเองจะเกิดขึ้นจากการที่ 12 บุคคลเห็นความจำเป็นในการปรับปรุงตนเองเสียก่อน แผนภูมิต่อไปนี้ อาจจะใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงตนเองตามความเหมาะสมของสภาพของแต่ละคนได้

การดำเนินการตามแผน

หลังจากนั้นจึงลงมือทำตามแผน ซึ่งต้องอาศัยระยะเวลาและการฝึกฝนจนเกิดความคุ้นเคย หรือจนกลายเป็นนิสัย การปรับปรุงหรือพัฒนาตนเองนี้ ต้องการความต่อเนื่องและกำลังใจ ผู้ที่ตั้งใจปรับปรุงอย่างแท้จริง ควรได้ชื่นชมกับความสามารถและกำลังใจของตนเอง และติดตามประเมินผลดูว่า ยังมีปัญหาอุปสรรคใดบ้าง บางครั้ง อาจจะต้องย้อนมาสำรวจตนเอง ทบทวนครั้ง 13 แล้วครั้งเล่า การเอาชนะตนเองเป็นภารกิจที่ยิ่งใหญ่มาก แต่ผลที่ได้รับคือความเจริญของตนเองอันน่าภาคภูมิใจอันจะเกิดขึ้นแก่ผู้ที่มีความตั้งใจอย่างแท้จริง

Group Dynamic (กระบวนการกลุ่ม) คนเราทุกคนต่างได้รับการปลูกฝังมาจากสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน, ซึ่งทำให้มีความคิดพื้นฐานทางจิตใจที่แตกต่างกัน กระบวนการกลุ่มจึงเป็นวิธีหนึ่งที่ใช้ในการปรับสภาพกลุ่มคน เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกันภายใต้อิทธิพลของกลุ่มที่จะบีบบังคับพฤติกรรม เพื่อให้กลุ่มแสดงศักยภาพออกมาในทิศทางเดียวกันและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ นั่นคือเราสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมพัฒนากรุปบุคคลให้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้ในระยะเวลาอันสั้น โดยได้ทั้งความสนิทสนม, ความสนุกสนาน, การพร้อมที่จะร่วมมือกันในการทำงานต่อไป

ทฤษฎีที่สำคัญ

ประกอบด้วย 5 ทฤษฎี ที่ได้พัฒนาขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและบริบทของวัฒนธรรมไทย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุข เป็นทฤษฎีที่ กิตติยวดี บุญชื้อ เป็นหัวหน้าคณะผู้เชี่ยวชาญทางการพัฒนาขึ้น โดยมีจุดประสงค์จะหาวิธีเรียนแบบใหม่ที่ทำให้ผู้เรียนเรียนอย่างสนุกสนาน ทุกครั้ง ทุกชั่วโมง ผู้เรียนมาโรงเรียนด้วยความตื่นเต้นและมุ่งมั่น อยากรู้ในสิ่งที่เขายังไม่รู้ อยากทำในสิ่งที่เขาไม่เคยทำ อยากเป็นในสิ่งที่เขาไม่เคยเป็น การเรียนรู้อย่างมีความสุขมีองค์ประกอบอยู่ 6 ประการได้แก่ 1. เด็กแต่ละคนได้รับการยอมรับว่าเป็นมนุษย์คนหนึ่งที่มีหัวใจและสมอง มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และมีสิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติจากผู้ใหญ่อย่างมนุษย์คนหนึ่ง 2. ครูให้ความเมตตา จริงใจ

และอ่อนโยนต่อเด็กทุกคนโดยทั่วถึง เอาใจใส่ทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน มีความยุติธรรม สม่ำเสมอ อารมณ์มั่นคง สดชื่นแจ่มใส วางตนเป็นแบบอย่างที่ดี เสียสละและอดทน 3. เด็กเกิดความรัก และภูมิใจ ในตนเอง รู้จักปรับตัวได้ทุกที่ทุกเวลา เห็นคุณค่าของชีวิตและความเป็นมนุษย์ของตน ยอมรับจุดดี จุด ค้อยของตน รู้วิธีปรับตัวให้อยู่ในสภาพแวดล้อมต่างๆโดยไม่เสียสุขภาพจิต 4. เด็กแต่ละคนมีโอกาสเลือก เรียนตามความถนัด และความสนใจ 5. บทเรียนสนุก แปลกใหม่ จูงใจให้ติดตามและเข้าใจให้อยาก ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองในสิ่งที่สนใจ การเรียนไม่ชีตวงจากัดอยู่ภายในห้องเรียน การเรียน สัมพันธ์กับวิถีชีวิต 6. สิ่งที่เรียนรู้สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน เกิดประโยชน์และเกิดความหมาย ต่อตัวเขา 14 การจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้การเรียนรู้ดำเนินไปอย่างราบรื่นและมีความสุขร่วมกัน ทั้งผู้เรียนและผู้สอน ควรมีลักษณะดังนี้ 1. บทเรียนเริ่มต้นจากง่ายไปหายาก 2. วิถีเรียนสนุก ไม่น่าเบื่อ 3. ทุกขั้นตอนของการเรียนรู้มุ่งพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการคิดในแนวต่างๆ 4. มีกิจกรรม หลากหลาย สนุกชวนให้ผู้เรียนสนใจบทเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม 5. แนวการเรียนรู้ สัมพันธ์และสอดคล้องกับธรรมชาติ 6. สื่อที่ใช้ประกอบการสอนเข้าใจให้เกิดการเรียนรู้ 7. การ ประเมินผลเน้นพัฒนาการของผู้เรียนในภาพรวมมากกว่าผลเรียนทางวิชาการ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ประเมินตนเองด้วย

2. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เป็นทฤษฎีที่สุมนทนา พรหมบุญ เป็นหัวหน้าคณะ ผู้เชี่ยวชาญพัฒนาขึ้น จุดเน้นของการเรียนเรียนรู้ คือ การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางด้านจิตใจ การเรียนรู้ แบบมีส่วนร่วมช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง ได้รับการฝึกฝนทักษะชีวิตต่างๆ การแสวงหาความรู้ การคิด การจัดการความรู้ การแสดงออก การสร้างความรู้ใหม่ และการทำงานกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้เป็นทั้งคนเก่ง คนดี และมีความสุข

กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สามารถจัดทำได้ 3 วิธี คือ 3. การ **เรียนรู้แบบสรรค์สร้างความรู้(Constructivism)** เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องแสวงหาความรู้และ สร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง โดยนำความรู้ที่มี

3. ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด เป็นทฤษฎีที่ทีศนา แคมมณี เป็นหัวหน้า คณะผู้เชี่ยวชาญพัฒนาขึ้น โดยมีจุดประสงค์ให้เป็นแนวทางสำหรับครูนำไปใช้ฝึกผู้เรียนให้เกิดการ พัฒนาคูณภาพในการคิด แบ่งทักษะการคิดออกเป็น 2 ระดับ คือ ทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน และทักษะ การคิดขั้นสูง ซึ่งสามารถจัดการเรียนการสอนได้ 3 แบบ ดังนี้ 1. การสอนเพื่อพัฒนาการคิดโดยตรงโดย ใช้โปรแกรม สื่อสำเร็จรูป หรือบทเรียน/กิจกรรมสำเร็จรูปที่มีผู้พัฒนาและจัดทำไว้แล้ว 2. การสอน เนื้อหาสาระต่างๆ โดยใช้รูปแบบ หรือกระบวนการสอนที่เน้นกระบวนการคิด 3. การสอนเนื้อหาสาระ ต่างๆ โดยพยายามส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิด ลักษณะการคิด และกระบวนการคิดใน กิจกรรมการเรียนการสอนเนื้อหาวิชาต่างๆ

4. ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย : ศิลปะ ดนตรี กีฬา เป็น ทฤษฎีที่สุกรี เจริญสุข เป็นหัวหน้าคณะผู้เชี่ยวชาญพัฒนาขึ้น เพื่อเป็นแนวทางจัดการเรียนการสอนวิชา ศิลปะ ดนตรี และพลศึกษาแก่ครู ซึ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่มีสมบูรณ์ทุกด้านได้แก่ 1. ด้าน ร่างกาย มีสุขภาพที่สมบูรณ์ 2. ด้านจิตใจและอารมณ์ มรจิตใจที่ร่าเริงแจ่มใส 3. ด้านสติปัญญา มีทักษะ ทางศิลป์ ทักษะในการเล่นดนตรี และกีฬาเป็น 4. ด้านสังคม มีน้ำใจนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้ภัย 5. ด้าน จริยธรรม ประพฤติดีและประพฤติชอบ

การนำรูปแบบเทคนิควิธีการแก้ปัญหาและการพัฒนาในอนาคต

การวิเคราะห์ข้อมูล /สถิติที่ใช้ในการวิจัย วิธีการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือการตรวจสอบคุณภาพ

โดยการใช้ วงจรเดมมิ่ง (PDCA or Deming Cycle) ในการสร้าง

- 1.แผนการจัดการเรียนเพื่อพัฒนาทักษะในการทำงานกลุ่ม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่3 จำนวน 2 แผน ใช้เวลาสอน 4 ชั่วโมง
2. แบบประเมินทักษะในการทำงานกลุ่ม
- 3.แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 30 ข้อ และใบงาน เรื่อง การจัดองค์ประกอบศิลปะ
- 4.วิธีการตรวจสอบคุณภาพ/การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้เชี่ยวชาญใช้ประเมินแนวทางการวางแผนการสอน

ตารางการพัฒนาคุณภาพผลการเรียนรู้วิชาศิลปะเรื่องการจัดองค์ประกอบศิลปะโดยใช้กระบวนการกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ขั้นตอนการพัฒนา	วิธีการพัฒนา	ผลการพัฒนา	สิ่งที่ได้รับ
P – Plan การวางแผนการสอน	ครูวางแผนการจัดทำ แผนการสอนวิชาศิลปะ เรื่ององค์ประกอบศิลปะ โดยใช้กระบวนการกลุ่ม	แผนการสอนการใช้ กระบวนการกลุ่มยังไม่ เป็นระบบ	รูปแบบการวางแผนการสอน สามารถสร้างแผนการ สอนวิชาศิลปะเรื่อง องค์ประกอบศิลปะโดย ใช้กระบวนการกลุ่มได้ ตามเป้าหมาย
D-Do กระบวนการเรียน การสอน	ครูสอนตามแผนการสอน วิชาศิลปะเรื่อง องค์ประกอบศิลปะโดยใช้ กระบวนการกลุ่มตามแนว ทางการพัฒนาโดยการใช้ วงจรเดมมิ่ง (PDCA)	กระบวนการเรียนการ สอนตามแผนการสอน วิชาศิลปะเรื่อง องค์ประกอบศิลปะโดย ใช้กระบวนการกลุ่ม ไม่ เป็นไปตามระบบ ตาม ขั้นตอน	กระบวนการสอนตาม แผนการสอนวิชาศิลปะ เรื่ององค์ประกอบศิลปะ โดยใช้กระบวนการกลุ่ม สามารถปฏิบัติได้จริง
C-Ceck การตรวจติดตาม ประเมินผล	รูปแบบของแบบการ ประเมินผลการเรียนก่อน และหลังการเรียนวิชา ศิลปะเรื่ององค์ประกอบ ศิลปะโดยใช้กระบวนการ กลุ่ม มีการรับรอง มาตรฐาน	แบบประเมินผลการ เรียนยังไม่ครอบคลุม ทุกด้าน	แบบประเมินผลการ เรียนก่อนเรียนและหลัง เรียนวิชาศิลปะเรื่อง องค์ประกอบศิลปะโดย ใช้กระบวนการกลุ่ม มี การรับรองมาตรฐาน

A-Action การปรับปรุงเพื่อพัฒนา อย่างต่อเนื่อง	แบบประเมินผลการเรียน ก่อนและหลังการเรียนวิชา ศิลปะเรื่ององค์ประกอบ ศิลปะโดยใช้กระบวนการ กลุ่มสามารถปรับปรุงได้ อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา	แบบการประเมินผล การเรียนก่อนและหลัง การเรียนวิชาศิลปะเรื่อง องค์ประกอบศิลปะโดย ใช้กระบวนการกลุ่มยัง ไม่มีการปรับปรุงอย่าง เป็นระบบ	แบบการประเมินผล การเรียนก่อนและหลัง การเรียนวิชาศิลปะเรื่อง องค์ประกอบศิลปะโดย ใช้กระบวนการกลุ่ม ที่มี การพัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง
---	--	--	--

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 1 แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละก่อนการสอนแบกระบวนการกลุ่ม

ที่	ประถม ศึกษา ปีที่	จำนวน	ค่า	ร้อยละ	ค่า	ร้อยละ	ค่า	ร้อยละ	ร้อยละ
			คะแนน 1-10 (คน)		คะแนน 11-20 (คน)		คะแนน 21-30 (คน)		
1	5/1	30	-	-	7	24.13	23	75.87	100
2	5/2	28	-	-	8	32	20	68	100
3	5/3	29	-	-	10	34.48	19	65.52	100
รวม		87	-	-	25	30.13	62	69.87	100

จากตารางที่ 1

แสดงว่านักเรียนที่เรียนวิชาศิลปะเรื่องการจัดองค์ประกอบศิลป์ ยังไม่มีทักษะความชำนาญใน
การทำงานกระบวนการกลุ่ม คือห้องที่มีนักเรียนที่มีค่าคะแนนระหว่าง 11- 20 คะแนน มีค่าต่ำที่สุดคือ
ห้องชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 คือ ร้อยละ 24 และห้องที่มีนักเรียนที่มีค่าคะแนนระหว่าง 21- 30
คะแนน มากที่สุดคือ ห้องชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 คือ ร้อยละ 24.13

ตารางที่ 2 แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละหลังการสอนแบกระบวนการกลุ่ม

ที่	ประถม ศึกษา ปีที่	จำนวน	ค่า	ร้อยละ	ค่า	ร้อยละ	ค่า	ร้อยละ	ร้อยละ
			คะแนน 1-10 (คน)		คะแนน 11-20 (คน)		คะแนน 21-30 (คน)		
1	5/1	30	-	-	-	-	30	100	100
2	5/2	28	-	-	-	-	28	100	100
3	5/3	29	-	-	-	-	29	100	100
รวม		87	-	-	-	-	87	100	100

จากตารางที่ 2

แสดงว่านักเรียนที่เรียนวิชาศิลปะเรื่องการจัดองค์ประกอบศิลป์ เกิดทักษะความชำนาญในการทำงานกระบวนการกลุ่ม ทั้ง 3 ห้องเรียนจำนวน 83 คน มีค่าคะแนนระหว่าง 21- 30 คะแนน ซึ่งอยู่ในระดับดีมากทุกคนคิดเป็นร้อยละ 100

อภิปรายผล

ในการออกแบบการพัฒนาผลการเรียนรู้วิชาศิลปะเรื่องการจัดองค์ประกอบศิลปะโดยใช้กระบวนการกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพ โดยการใช้วงจรเดมมิ่ง (PDCA or Deming Cycle) สามารถวิเคราะห์ผลการวิจัย ตามกระบวนการที่ค้นพบดังนี้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้จัดแบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ความสามารถด้านกระบวนการกลุ่มก่อนทำการศึกษาค้นคว้า ผลจากการประเมินการเรียนรู้วิชาศิลปะเรื่องการจัดองค์ประกอบศิลปะชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในช่วงระยะเวลาการวิจัย ที่ผ่านมาที่ผู้วิจัยค้นคว้าพบว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ในการเรียนวิชาศิลปะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โดยเฉพาะการเรียนด้วยกระบวนการกลุ่มในการเรียนวิชาศิลปะ นักเรียนส่วนใหญ่ขาดทักษะในการเรียนรู้ร่วมกัน ไม่มีความสามัคคีกันในการทำงาน ไม่สามารถแบ่งบทบาทหน้าที่กันในการทำงานขาดการรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น ความสำเร็จของผลงานศิลปะจึงไม่ดีเท่าที่ควร และจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียน มีนักเรียนบางส่วนจากทำคะแนนได้ร้อยละ 100 ที่สามารถทำคะแนนศิลปะได้ดี จากข้อมูลที่ได้รับผู้วิจัยได้วิเคราะห์ค้นคว้าและปฏิบัติการสอนมาจึงต้องการพัฒนาผลการเรียนรู้วิชาศิลปะเรื่องการจัดองค์ประกอบศิลปะโดยใช้กระบวนการกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพ โดยการใช้วงจรเดมมิ่ง (PDCA or Deming Cycle) เพื่อแก้ปัญหาให้นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะเรื่องการจัดองค์ประกอบศิลปะ เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้พัฒนาขึ้น

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการวิจัยได้ว่า การเรียนด้วยกระบวนการกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วิชาศิลปะเรื่องการจัดองค์ประกอบศิลปะโดยใช้กระบวนการกลุ่ม ผู้เรียนมีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข เกิดความสามัคคีในการทำงานร่วมกัน สามารถแก้ปัญหาการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลงานที่ได้มีผลคะแนนการทำงานที่สูงขึ้น เกิดการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ คิดไตร่ตรอง คิดละเอียดละออ มีความคิดสร้างสรรค์ ที่จะสร้างผลงานศิลปะให้เกิดความสวยงามซึ่งส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้สูงขึ้น ตรงตามกระบวนการที่ได้สร้างไว้ในกระบวนการวิจัย เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนในตัวนักเรียน นักเรียนทุกคนมีพัฒนาการทางการเรียนที่ดีขึ้น และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพัฒนาขึ้น

ข้อเสนอแนะ

การนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้วิชาศิลปะเรื่องการจัดองค์ประกอบศิลปะโดยใช้กระบวนการกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพ โดยการใช้วงจรเดมมิ่ง (PDCA or Deming Cycle) สามารถวิเคราะห์ผลการวิจัยตามรูปแบบกระบวนการพัฒนาที่ขึ้นตามขั้นตอนอย่างถูกต้องผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนย่อมสูงขึ้น พัฒนาขึ้น

เอกสารอ้างอิงอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา กรมศาสนา.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2547). แนวทางพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : องค์_การรับส่งสินค้า>และพัสดุภัณฑ์_ (ร.ส.พ.).
- กิตติพงษ์ ทัดประไพพร. การพัฒนาผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องเศรษฐศาสตร์โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่5/6 โรงเรียนมูลนิธิวัดศรีอุบลรัตนาราม.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ครั้งที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ :
- โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2546.
- ภาวิณี โสระเวช.(2548) .การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพวิชาทัศนศิลป์กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ . มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- วรารณ ประพงษ์.(2555). ผลการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มภายในชั้นเรียนร่วมกันเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภูมิสถาปัตยกรรมศาสตร์ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีที่ 3 วิทยาลัย อาชีวศึกษาพณิชยการเชียงราย ปีการศึกษา 2555. วิทยาลัย อาชีวศึกษาพณิชยการเชียงราย

